

El nou catàleg de les biblioteques de la UPC

El mes de juliol passat es va posar en funcionament el nou **Catàleg de les biblioteques de la UPC**. Aquest catàleg, que funciona amb el programari Millennium, és l'eina que permet localitzar els documents en qualsevol format que hi ha a les biblioteques de la UPC (llibres, revistes, PFC, recursos electrònics...).

La nova interfície de consulta del catàleg és molt més amigable pels usuaris. Des de la pantalla d'inici es poden fer cerques per paraula clau, autor, títol, matèria, topogràfic, ISBN/ISSN i col·lecció en tot el catàleg o en algun dels subcatàlegs disponibles (revistes, revistes electròniques, llibres electrònics i mapes). També es pot escollir entre fer la cerca només al Catàleg de les Biblioteques de la UPC o també al Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC).

La cerca avançada permet fer cerques més complexes combinant diferents termes en qualsevol camp del registre o en un camp concret. També s'ofereix la possibilitat de limitar la cerca per diferents criteris (biblioteca, tipus de material, idioma del document, any de publicació, editor i disponibilitat dels exemplars per al préstec) i d'escollir l'ordre en què es volen visualitzar els resultats.

A partir dels resultats es pot:

- Veure les dades descriptives del document i la relació de volums disponibles a les

biblioteques, i accedir al text complet si està disponible.

- Utilitzar els mateixos registres per continuar buscant informació, per mitjà dels enllaços que contenen.
- Reprendre els resultats de les cerques anteriors per mitjà de l'opció "Històric de cerques".
- Seleccionar i guardar tots o alguns dels títols. Des de l'opció "Veure/Exportar registres marcats" es pot imprimir, gravar, enviar per correu electrònic o exportar la llista resultant en diversos formats.

Una de les principals novetats del nou catàleg és l'espai "El meu compte", en què els usuaris que s'identifiquen poden accedir a les prestacions següents:

- Consultar les reserves pendents, per veure l'estat en què estan i canviar el lloc de recollida del document o cancel·lar les reserves pendents.
- Consultar l'estat dels documents que s'han agafat en préstec i fer-ne la renovació en línia. Si la renovació no és possible, apareix un missatge informatiu dels motius de la denegació.
- Elaborar i guardar cerques favorites. En qualsevol moment es pot recuperar la llista de cerques guardades i tornar-les a executar, o bé marcar-les per rebre alertes quan s'incorporin novetats de la cerca guardada.

- Consultar el "Meu historial de lectures" si prèviament s'ha activat. Es tracta d'una llista de tots els documents que s'han agafat en préstec. En qualsevol moment, es pot desactivar l'historial, que deixarà d'acumular noves referències.
- Consultar els avisos que la biblioteca fa arribar a través de l'opció "Veure missatges".
- Fer noves cerques, amb la possibilitat de limitar-ne els resultats a títols no inclosos en l'historial de lectura.

El catàleg també ofereix altres funcionalitats, com ara les pàgines d'ajuda, els consells per trobar diferents tipus de documents, les informacions útils sobre el funcionament del servei de préstec o els enllaços a altres serveis de les biblioteques.

El Servei de Biblioteques i Documentació treballa per ampliar aquest apartat amb prestacions noves que estaran disponibles properament, com ara la possibilitat de fer reserves en línia de documents, fer suggeriments de compra de títols o millorar l'exportació de referències a gestors de referències, especialment Refworks.

Per a qualsevol dubte o aclariment en relació amb el nou catàleg, adreceu-vos a qualsevol de les biblioteques de la UPC.

<http://cataleg.upc.edu>

Novetats a Bibliotècnica

SciFinder Scholar, produïda per la Chemical Abstracts Society (CAS), és un sistema integrat d'informació que permet fer tot tipus de cerques, incloent-hi les subestructures i les reaccions químiques, a partir d'una única plataforma de consulta. SciFinder abasta tots els aspectes de la química, tant de la bàsica com de l'aplicada. Conté també literatura de diverses disciplines, com ara la biomedicina, la química, l'enginyeria, la ciència dels materials o l'agricultura. Així doncs, el contingut té interès per a totes les àrees d'especialització de la UPC.

Per consultar aquesta base de dades fins ara era necessari instal·lar un programari client a l'ordinador, però des del mes d'octubre, la CAS ofereix la versió web del mateix producte. Només cal registrar-se per obtenir una clau personal.

El nou accés a SciFinder comporta una millora en les opcions de cerca i noves funcions com el servei d'alerta "Keep Me Posted", en què es poden rebre periòdicament actualitzacions automàtiques de les àrees d'interès seleccionades.

Per fer qualsevol consulta sobre aquesta base de dades, adreceu-vos als bibliotecaris temàtics d'enginyeria química o al personal de la vostra biblioteca.

<http://bibliotecnica.upc.edu/bdades>

BIBLIOTÈCNICA per MATÈRIES

bibliotecnica.upc.edu/acmat

Recursos d'informació en ciències de la salut

L'apartat de ciències de la salut de *Bibliotècnica per matèries* ofereix una selecció de recursos electrònics feta pels bibliotecaris de la UPC que és especialista en els recursos d'informació d'aquesta disciplina. Es tracta de recursos subscrits per la UPC i pel Consorci de Biblioteques de les Universitats de Catalunya (CBUC), així com de recursos disponibles a la Biblioteca del Campus de Manresa, que també dona servei a la Fundació Universitària del Bages (FUB).

Bibliotècnica per matèries s'estructura en àrees que van del més general al més concret. L'accés als continguts es fa mitjançant els encapçalaments de matèria, que es poden anar desplegant fins a un tercer nivell. Cada nivell aporta un grau d'informació més específic.

Entre els tipus de recursos que es poden trobar en l'apartat de ciències de la salut, destaquen els següents:

Bases de dades

En aquest apartat hi ha una selecció de les bases de dades generals en ciències de la salut i també de les bases de dades especialitzades en cadascuna de les disciplines dels estudis que s'imparteixen a la UPC, especialment al Campus de Manresa (fisioteràpia, infermeria, podologia i logopèdia):

Medline: és una de les bases de dades de literatura biomèdica més importants del món.

És produïda per la National Library of Medicine (NLM) dels Estats Units d'Amèrica. S'hi pot accedir mitjançant les plataformes *Medline Ebsco*, *Medline Proquest* i *Medline Web of Knowledge*.

Medline és una de les bases de dades de literatura biomèdica més important del món. És produïda per la National Library of Medicine (NLM) dels Estats Units d'Amèrica.

PubMed: accés a la base de dades de Medline mitjançant la interfície *Entrez* del National Center for Biotechnology Information (NCBI). Recull més de 14 milions de referències de literatura biomèdica procedents de Medline i de revistes de ciències. Des de la mateixa interfície es poden consultar altres bases de dades de l'NCBI. Actualització setmanal.

CSIC-IME: buida 320 revistes espanyoles especialitzades en medicina des de 1971. Les disciplines que inclou són: administració sanitària, biomedicina, farmàcia, medicina experimental, microbiologia, psiquiatria i salut pública.

A *Bibliotècnica per matèries* també hi ha

disponibles bases de dades especialitzades en infermeria, fisioteràpia i podologia:

Cuidatge: elaborada per la Universitat Rovira i Virgili, inclou més de 22.000 referències bibliogràfiques d'articles publicats en revistes especialitzades en infermeria i ciències relacionades. En llengua catalana.

Cuiden: base de dades de la Fundació Índex que dona accés a la producció científica de la infermeria espanyola i latinoamericana, tant de contingut clínic-assistencial en totes les especialitats com amb enfocaments metodològics, històrics, socials o culturals. Des de la Biblioteca del Campus de Manresa també es pot consultar Ciberindex, una plataforma web de la Fundació Índex especialitzada en la gestió del coneixement en l'àmbit de la salut que ofereix serveis de valor afegit.

ENFISPO: base de dades que permet consultar el catàleg d'articles d'una selecció de revistes en castellà que es reben a la Biblioteca de l'Escola d'Infermeria, Fisioteràpia i Podologia de la Universitat Complutense de Madrid. És l'única base de dades específica en fisioteràpia i podologia en castellà.

Recursos web

En aquest apartat hi ha un recull de pàgines web que el personal bibliotecari temàtic ha seleccionat segons criteris de qualitat. Les biblioteques conviden tots els

usuaris de les biblioteques a suggerir recursos web per incloure'ls a *Bibliotècnica per matèries*.

Revistes electròniques

A través de *Bibliotècnica* es pot accedir al text complet de les revistes electròniques de l'àrea de ciències de la salut, majoritàriament, de grans paquets editorials com són Wiley o Springer-Verlag:

- Advances in health sciences education* (Kluwer Academic Publishers)
- Archives of Medical Research* (Elsevier)
- Biomedical Instrumentation & Technology* (Hanley)

Llibres electrònics

En aquest apartat s'accedeix a una selecció de llibres oferts per diferents proveïdors, entre els quals destaquen els diccionaris especialitzats. Hi ha disponible el *Multilingual glossary of technical and popular medical terms in nine European languages* i la versió en anglès del popular *Harrison's principles of internal medicine*, entre altres.

Des de *Bibliotècnica per matèries* es poden sol·licitar altres serveis, com ara les sessions de formació en recursos d'informació especialitzats que es poden vincular a una assignatura concreta, o la petició de cerques d'informació sobre aquesta matèria.

El web social i l'ensenyament superior

Tim O'Reilly va esmentar per primera vegada el concepte de *web social* o *web 2.0* l'any 2004 per designar una nova generació de pàgines web, sovint amb un fort component social, caracteritzada pel fet que la comunitat internauta participa activament en la seva construcció. Aquesta evolució del web aprofita la metodologia de programació AJAX (Asynchronous Javascript and XML) per a moltes de les aplicacions web interactives i està guanyant terreny a moltes aplicacions locals o d'escriptori.

Entre les principals característiques del web social, se'n poden destacar les següents: la col·laboració entre els membres de la comunitat internauta; l'increment dels canals de comunicació; la facilitat d'ús; la importància de compartir el coneixement en benefici d'un servei, i el caràcter democràtic i participatiu.

Alguns llocs paradigmàtics d'aquest web social, que ja tenen milions d'usuaris a tot el món, són: **Wikipedia** (<http://www.wikipedia.org>), l'enciclopèdia lliure; **YouTube** (<http://www.youtube.com>), per a vídeos; **Delicious** (<http://delicious.com>) per a marcadors o xarxes socials, com ara **Facebook** (<http://www.facebook.com>), **Flickr** (<http://www.flickr.com>), **MySpace** (<http://www.myspace.com>) o **LinkedIn** (<http://www.linkedin.com>). Aquests llocs web es caracteritzen pel fet que cada usuari té un perfil propi i un espai públic per pujar-hi continguts. A partir d'aquest perfil i aquest espai hi ha la possibilitat d'interactuar o de promocionar-se a través de grups o usuaris amics.

Darrerament, el web 2.0 s'ha convertit en una eina imprescindible per crear continguts i

trobar-ne de nous, socialitzar-se i treballar en xarxa de manera professional. És per això que les aplicacions del web 2.0 també es poden considerar com a recursos idonis per a l'aprenentatge i la recerca, i la seva aplicació a usos acadèmics és cada vegada menys discutida en les universitats i els centres de recerca.

L'aposta per un nou paradigma docent que potencia l'aprenentatge bidireccional du a valorar molt positivament la creació de blocs, wikis, xarxes socials i altres aplicacions 2.0. L'ús d'aquests recursos pot ser molt divers, però en l'educació superior poden facilitar la creació de xarxes amb interessos comuns i l'intercanvi de coneixements, així com fomentar el debat i servir de banc d'idees. Alguns exemples per a l'allotjament de blocs són **WordPress** (<http://wordpress.org>) o **Blogger** (<https://blogger.com>), mentre que llocs web com ara **Wikispaces** (<http://www.wikispaces.com>) o **PBwiki** (<http://pbwiki.com>) permeten allotjar un wiki per potenciar l'elaboració de treballs en grup. Actualment, l'edició i la gestió d'imatges és una de les funcionalitats més apreciades del web social. Amb aplicacions com ara **Flickr**, **Panoramio** (<http://www.panoramio.com>) o **Picasa** (<http://picasa.google.com>), les xarxes socials estan esdevenint veritables plataformes que connecten grups i persones, ja sigui per raons lúdiques o bé per motius professionals. Algunes xarxes socials destacables són **Sclipo** (<http://sclipo.com>), un recurs per a vídeos que s'assembla molt a **YouTube** i permet compartir coneixements, o **Busuu** (<http://www.busuu.com>), per aprendre idiomes; però també és possible crear noves xarxes socials, amb un grau de personalització elevat, gràcies a **Ning** (<http://www.ning.com>) o **Vostu**

(<http://www.vostu.com>). També hi ha recursos disponibles més orientats a la recerca, com ara **CiteUlike** (<http://www.citeulike.org>), **2collab** (<http://www.2collab.com>) o **Bibsonomy** (<http://www.bibsonomy.org>), que permeten compartir referències bibliogràfiques o articles d'interès, i altres serveis com ara **Reddit** (<http://www.reddit.com>), un marcadors social que permet emmagatzemar, descriure i compartir els recursos web.

Les aplicacions del web 2.0 també es poden considerar com a recursos idonis per a l'aprenentatge i la recerca, i la seva aplicació a usos acadèmics és cada vegada menys discutida

La majoria d'aquests recursos ofereixen la possibilitat d'afegir comentaris, sindicar continguts i posar etiquetes (*tags*), que sovint conformen els anomenats *núvols de paraules*, que representen els termes més usats.

Un ampli recull de recursos 2.0 es pot consultar des de Bibliotècnica a l'**OoohWeb** (<http://biblioteca.upc.edu/bibl60/serveis/ooohweb>) i també a **Delicious** (<http://delicious.com/biblioteca.epsevg>).

I després del web 2.0? Sembla que l'evolució lògica del web 2.0, el que es coneix com a *web 3.0* (encara que alguns autors ho associarien a la tercera dècada d'Internet) es caracteritzarà per un concepte de xarxa més global i encara més intel·ligent. Global, a partir de la generalització de la connectivitat en

qualsevol lloc i moment, i amb un ampli ventall de dispositius (i aplicacions) que facilitaran aquesta connectivitat (UMPC, iPhone, videoconsoles, mòbils...). Més intel·ligent, a partir de sistemes experts, d'intel·ligència artificial i de relacions semàntiques entre els continguts, independentment dels formats. Quan es parla d'"intel·ligent", s'ha de tenir en compte que actualment els continguts del web són entenedors per a les persones, però difícilment ho són (amb alguna excepció) per als ordinadors. S'espera que aquesta capacitat dels éssers humans d'adquirir i compartir coneixement es pugui "exportar" per mitjà d'aquests sistemes experts i d'intel·ligència artificial als ordinadors.

L'ús de tecnologia 3.0, que es basa en la integració de les dades i la interoperació entre les diferents aplicacions, ja s'aplica en algunes organitzacions, precisament per millorar l'eficiència en la interpretació i manipulació de les dades que generen. Malgrat tot, els experts recomanen prudència quan es parla d'un nou estadi del web, ja que encara no s'ha consolidat l'actual. Potser és cert que representarà un canvi important, però podria ser que finalment es tractés només d'un nou cop d'efecte amb finalitats bàsicament comercials.

Jordi Serrano, Marta Serrat
i Silvia Sunyer

Servei de Biblioteques i Documentació. UPC

Metalib: cercador de continguts científics i tècnics

MetaLib és l'eina per accedir als recursos d'informació electrònics de les biblioteques de la UPC: bases de dades, revistes, llibres, catàlegs de biblioteques, tesis, *e-prints*, patents i normes, diccionaris i enciclopèdies, recursos web, premsa digital, butlletins oficials, etc. Permet, des de Bibliotècnica, un accés ràpid i senzill a recursos electrònics, tant de pagament com gratuïts.

Amb MetaLib es pot cercar simultàniament en diferents recursos (bases de dades, pàgines web, revistes electròniques, etc.) a través d'una única pantalla de cerca, obtenir una llista ordenada per rellevància i exempta de duplicats o localitzar els documents i accedir a diversos serveis, com ara l'accés al text complet a través d'SFX (un servei també disponible a Bibliotècnica).

Els recursos s'agrupen en categories temàtiques predefinides pel personal bibliotecari o pel mateix usuari segons els seus interessos temàtics. A través de les opcions de personalització es poden crear alertes, emmagatzemar estratègies de cerca per executar-les més endavant, guardar registres o crear llistes de recursos.

L'opció de cerca ràpida permet consultar simultàniament diverses fonts d'informació d'un àmbit temàtic determinat de manera similar a Google. Amb l'opció de metacerca, que també es coneix com a cerca integrada o cerca federada, es pot llançar una cerca a tots els recursos que es vulgui, i obtenir una llista de resultats ordenada segons el criteri de rellevància.

MetaLib és una eina complementària, idònia per obtenir una visió de conjunt d'un tema o per iniciar un treball de recerca. Cal tenir en compte però que en la majoria de casos, s'haurà de continuar usant la interfície "nativa" de la base de dades per fer-hi una cerca exhaustiva.

Per accedir a MetaLib, cal entrar a Bibliotècnica, la biblioteca digital de la UPC, i identificar-se com a membre de la comunitat universitària. Si l'accés es fa des d'ordinadors no connectats a la xarxa de la UPC, cal servir el servei d'accés remot.

<https://biblioteca.upc.edu/Metalib>

FEED back

Aportacions i/o suggeriments: Info.Biblioteques@upc.edu
Redacció d'aquest número: Montserrat Fernàndez, Adrià Martín, Jordi Serrano, Marta Serrat, Silvia Sunyer, Ester Badia, Elisabet Carreras, Yolanda Cacho, Montse Hidalgo, Marta Roca, Anna Rovira i Marta López.
Servei de Biblioteques i Documentació. UPC
Jordi Girona, 31 08034 Barcelona. Tel. 93 401 60 79

DARRER TECH EN FORMAT PAPER

Us informem que aquest número del TEch és el darrer que s'edita en format paper. A partir del 2009 el TEch s'editarà exclusivament en format electrònic i estarà disponible a Bibliotècnica (biblioteca.upc.edu)

El SEPI respon L'ús ètic de la informació

En l'àmbit acadèmic, l'ús eficient i responsable de la informació recollida en el procés de recerca ha de permetre fer treballs científics originals, innovadors i creatius que, a més, aportin dades verificables. És important conèixer les qüestions ètiques i legals que tenen relació amb l'accés a la informació, l'ús i la gestió que se'n faci.

Quan es parla del bon ús de la informació, cal considerar quines pràctiques són deshonestes i quines poden incórrer en un delictes. Algunes pràctiques il·lícites, com ara el plag, el frau o el treball deshonest, es poden evitar si es coneixen els límits ètics i morals del tractament de la informació i el marc legal que afecta aquest àmbit.

D'acord amb el *Diccionari de la llengua catalana* (2007), plagiar és "copiar (idees, paraules, obres, etc., d'una altra persona) usant-les com a pròpies". Per tant, es comet plag:

- quan s'utilitzen paraules d'altres autors sense citar-ne la font;
- quan es presenten idees originals d'altres autors i es modifiquen sense citar-ne la font en el text;
- quan se citen incorrectament les fonts d'informació consultades.

Pel que fa al treball deshonest i el frau, aquests es cometent quan:

- es falsegen o s'eliminen les dades i els resultats d'una recerca;
- alguna persona s'atribueix l'autoria d'una obra aliena.

Si es duen a terme aquestes pràctiques relacionades amb l'ús de la informació, es vulneren els drets emparats per la Llei de propietat intel·lectual (LPI), que regula els drets d'autor, tant els morals com els d'exploració o patrimonials, per donar cobertura legal al control de la reproducció, distribució, comunicació pública i creació d'obres derivades.

Cal utilitzar la informació amb responsabilitat, tant quan es fa recerca per elaborar una obra, com en el moment de distribuir-la i publicar-la.

Quan es vol difondre una obra, també cal conèixer quins drets se'n tenen. Segons l'article 14 de l'LPI, l'autor té els drets morals

d'integritat i de reconeixement de l'autoria; però, quan una editorial o un dipòsit institucional la publica, els drets d'exploració o patrimonials hi entren en joc (LPI, de l'article 17 al 23). Aquests drets es poden cedir amb exclusivitat o sense a un canal de distribució, segons el que especifiqui el marc legal, la normativa institucional i el contracte de cessió dels drets. Per gestionar els drets d'exploració es creen contractes que defineixen les llicències d'ús (*copyright transfer*). En aquest darrer cas, el titular dels drets d'exploració signa un contracte en què es detallen els drets que cedeix així com el tipus de cessió acordada. Per tant, aquest contracte permet a l'autor conèixer quins drets ha retingut per tal de poder fer altres actes d'exploració posteriors (autoarxiu, comunicació a webs docents, distribució d'exemplars,...).

Per altra banda, les llicències d'ús són contractes privats entre el propietari o productor d'una obra (programa informàtic, base de dades, revista electrònica, etc.) i la persona usuària o subscriptora de la mateixa, en què es recullen les condicions d'accés així com els usos permesos o exclosos (reproducció, comunicació pública, etc.).

A tall d'exemple, molts dels recursos d'informació disponibles a Bibliotècnica: la biblioteca digital de la UPC són accessibles perquè es disposa de llicències d'ús, en què s'especifiquen les clàusules d'ús exigides pel proveïdor corresponent. Per tant, fer un mal ús d'aquests recursos pot comportar la cancel·lació de l'accés als usuaris per part del proveïdor.

Si necessiteu més informació, assessorament o formació sobre l'ús ètic de la informació, podeu adreçar-vos a qualsevol biblioteca de la UPC o consultar els recursos i serveis disponibles a Bibliotècnica:

- Servei de Propietat Intel·lectual (SEPI) <http://biblioteca.upc.edu/sepi>
- Com presentar una bibliografia, com citar un text <http://biblioteca.upc.edu/fullsaccs>
- El plag: què és i com s'evita <http://biblioteca.upc.edu/fullsaccs>